

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

VIEŠOS KONSULTACIJOS REZULTATŲ APŽVALGA

**LIETUVOS BANKO PASIŪLYMAI INVESTICINIO
GYVYBĖS DRAUDIMO RINKOS VEIKIMUI
GERINTI**

2023

Lietuvos banko pasiūlymai investicinio gyvybės draudimo rinkos veikimui gerinti
Viešos konsultacijos rezultatų apžvalga

KONSULTACIJOS APIBENDRINIMAS

2023 m. vasario 23 d. Lietuvos bankas paskelbė viešą konsultaciją dėl Lietuvos banko pasiūlymų investicinio gyvybės draudimo (IGD) rinkos veikimui gerinti, ji vyko iki 2023 m. kovo 27 d. Šios konsultacijos tikslas – sužinoti visuomenės nuomonę apie Lietuvos banko pasiūlymus, kurie parengti atsižvelgiant į IGD produktų slaptojo pirkimo rezultatus. Pasiūlymais siekiama sumažinti netinkamo IGD produktų pardavimo dėl interesų konflikto ir dėl prastos konsultacijos kokybės riziką, gerinti IGD produktų platinimo praktiką, ikisutartinės informacijos apie IGD sutartį atskleidimą, taip užtikrinant geresnį IGD rinkos veikimą ir didesnę vartotojų teisių bei teisėtų interesų apsaugą.

Atsakymus į viešos konsultacijos dokumente pateiktus klausimus raštu pateikė:

- 3 draudimo rinkos dalyvius vienijančios asociacijos;
- 2 finansų rinkos (ne draudimo) dalyvius ir profesionalus vienijančios asociacijos;
- 2 finansų rinkos dalyviai;
- 1 vartotojų interesus ginanti asociacija (toliau – Vartotojų asociacija);
- 1 valstybės institucija;
- 2 universitetų mokslo bendruomenės atstovai;
- 8 fiziniai asmenys.

Visų pirma Lietuvos bankas norėtų padėkoti visiems suinteresuotiesiems asmenims už pateiktus atsakymus, kurie padėjo Lietuvos bankui apsispręsti dėl tolesnių veiksmų IGD rinkos veikimui pagerinti. Trumpai apibendrinant viešos konsultacijos rezultatus, pažymėtina, kad buvo sulaukta labai skirtingo Lietuvos banko pasiūlymų vertinimo – vieni džiaugėsi Lietuvos banko iniciatyva ir visapusiškai palaikė IGD rinkos veikimui gerinti pasiūlytas priemones, kiti, nors ir palaikė Lietuvos banko siekį užtikrinti geresnį IGD rinkos veikimą ir didesnę vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, visgi kategoriškai nepritarė Lietuvos banko pasiūlymams mažinti netinkamo pardavimo dėl interesų konflikto ir (arba) dėl prastos konsultacijos kokybės riziką.

Toliau apibendrinamos nuomonės dėl atitinkamų Lietuvos banko pasiūlymų IGD rinkos veikimui gerinti ir pateikiamas Lietuvos banko vertinimas dėl pateiktų nuomonių.

1. Lietuvos banko pasiūlymai, kaip mažinti netinkamo pardavimo dėl interesų konflikto riziką

Lietuvos bankas, siekdamas mažinti netinkamo pardavimo atvejus, galimus parduodant IGD produktus, viešai konsultacijai pateikė **pasiūlymą inicijuoti Draudimo įstatymo (DĮ) pakeitimus, uždraudžiant draudikams mokėti komisinį atlygį** už draudimo principu pagrįsto investicinio produkto (tokiems produktams priskirtinas IGD) platinimą.

Dėl šio pasiūlymo į viešą konsultaciją atsiliepusių subjektų nuomos galima aiškiai skirti į dvi grupes. Pirma grupė (pvz., fiziniai asmenys, Vartotojų asociacija, valstybės institucija ir kt.) siūlymams pritarė ir juos palaikė, o kita grupė (pvz., draudimo rinkos dalyvius vienijančios asociacijos) siūlymams kategoriškai nepritarė. Palaikantieji pasiūlymą nurodė, kad tai IGD konsultantams sumažintų aklą siekį parduoti šį produktą, taip pat pažymėjo, kad šiuo metu Lietuvos Respublikoje galiojantis teisinis reguliavimas ne tik leidžia išsilavinimo, žinių ir patirties neturintiems agentams pardavinėti IGD (investicinį) produktą, tačiau už tai dar ir gauti komisinį atlygį, o atitinkamai bet koks kito rinkos dalyvio (banko atstovo, pensijų fondo valdytojo) viešas pasiūlymas pirkti, pavyzdžiui, *Apple* akcijas (už tai net negaunant tiesioginės finansinės naudos) būtų grubus teisės aktų pažeidimas, už kurį galėtų būti skirta poveikio priemonė. Vartotojų asociacija pasiūlymą taip pat vertino palankiai, kartu pateikdama pastabą, kad trūksta aiškumo, kas platins šiuos produktus, jei bus įtvirtintas minėtas ribojimas, ir ar formalus komisinio atlygio draudimas kita forma nebus perkeltas į kitus mokesčius, kuriuos bet koku atveju sumokės vartotojas. Universiteto mokslo bendruomenės atstovų¹ nuomone, tai gera mintis: vietoj draudimo agentų, IGD produktus siūlantys draudikai galėtų imtis pirminio konsultavimo robotinio proceso automatizavimo, kurio metu išsiaiškintų kliento patirtį, rizikos lygmenį, jo lūkesčius ir pateiktų išsamią informaciją, o Lietuvos

¹ Vieno iš dviejų universitetų, pateikusių atsakymus.

FinTech sektorius tam puikiai galėtų padėti. Valstybės institucija savo atsakyme nurodė, kad Lietuvos banko siūlomos priemonės, įskaitant viešos konsultacijos dokumente nurodytus DĮ pakeitimus, didintų vartotojų apsaugos lygį.

Tačiau kiti suinteresuotieji asmenys (ypač draudimo rinkos dalyvius vienijančios organizacijos) nepritarė Lietuvos banko pasiūlytai idėjai, pateikdami labai panašius argumentus, kuriuos galima sugrupuoti taip:

1. Lietuvos banko siūlomas komisinio atlygio mokėjimo uždraudimas, kuris gali daryti reikšmingą įtaką IGD produktų platintojų ir draudimo bendrovių galimybėms vykdyti veiklą, turėtų būti nuodugnai įvertintas Lietuvos Respublikos Konstitucijos atžvilgiu. Pabrėžtinai konstitucinių ūkinės veiklos laisvės, valstybės ginamų vartotojų interesų apsaugos, teisėtų lūkesčių apsaugos principų laikymasis. Konstitucinio Teismo praktikoje pripažįstama, kad, keisdama ūkinės veiklos sąlygas ar nutraukdama tam tikrą ūkinę veiklą, valstybė turi paisyti teisėtų lūkesčių apsaugos principo. Tai reiškia, jog IGD veiklą vykdančias asmenys turi teisę tikėtis, kad pagal galiojančius teisės aktus vykdoma veikla nebus uždrausta, nesilaikant Lietuvos Respublikos Konstitucijoje numatytų teisės principų.

2. Lietuvos banko pasiūlymas inicijuoti DĮ pakeitimus, uždraudžiant draudikams mokėti komisinį atlygį už kaupiamąjį gyvybės draudimo sutarčių platinimą, galėtų būti vertintinas kaip neproporcingai pažeidžiantis konkurencijos laisvę, sukuriant nevienodas sąlygas rinkoje. Lietuvos Respublikos Konstitucija ir Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas (KI) gina sąžiningos konkurencijos laisvę, todėl bet kokios tokios laisvės ribojimai turi būti proporcingi. KI numatyta, kad teisės akto projekto rengėjas turi įvertinti teisės akto projekto poveikį konkurencijai, kai teisės akto projektu nustatomas, keičiamas ar panaikinamas reguliavimas, kuris gali paveikti konkurenciją.

3. Lietuvos banko pasiūlymas apribotų ūkio subjektų galimybes vykdyti teisės aktais reguliuojamą ūkinę veiklą, varžytų tam tikrų verslo modelių pritaikymą rinkoje. Tokiems ūkio subjektams būtų apribota jų laisvė organizuoti verslo procesus taip, kaip jiems atrodo tinkamiausia. Taigi mažėtų konkurencija paslaugų kokybės srityje ir IGD produktų prieinamumas. Visa tai sukurtų nevienodas sąlygas skirtingais būdais IGD produktus platinantiems ūkio subjektams ir darytų įtaką sprendimams, neleisiantiems laisvai plėtoti, kurti ir platinti IGD produktus. Mažesnė konkurencija rinkoje nėra naudinga vartotojams.

4. Lietuvos bankas, siūlydamas uždrausti mokėti komisinį atlygį už kaupiamąjį gyvybės draudimo sutarčių platinimą, nepagrindžia, kokią naudą vartotojai gautų dėl tokio sprendimo. Pasikeitimai rinkoje dėl draudimo tarpininkų apribotos veiklos ir teiktinų paslaugų, tikėtina, sumažintų rinkoje IGD produktus siūlančių draudikų skaičių ir atitinkamai konkurenciją, dėl to vartotojai gautų mažiau palankius IGD produktų pasiūlymus. Siūloma spręsti problemą, neįsigilinus į galimas problemas priežastis, ir taikant netinkamas bei neproporcingas priemones.

5. Būtina atsižvelgti į Europos Parlamento ir Tarybos (ES) direktyvos Nr. 2016/97 dėl draudimo produktų platinimo (angl. *Insurance Distribution Directive, IDD*) 29 str. 3 d. nustatyto apribojimo formuluotę, pagal kurią valstybės narės gali papildomai uždrausti ar dar labiau apriboti su konsultacijų teikimu susijusių mokesčių, komisinių arba nepiniginės naudos iš trečiųjų šalių siūlymą ar priėmimą. Draudikas šiuo atveju negali būti laikomas „trečiaja šalimi“, nes jis yra viena draudimo sutarties šalių. Taigi, IDD išimties nenumato galimybės uždrausti draudikui mokėti komisinį atlygį tarpininkams. Lietuvos Respublikoje draudimo tarpininkas yra draudimo brokerių įmonė ir draudimo agentas. Vienas iš esminių draudimo tarpininko veiklos požymių yra veiklos atlygintinumas, kurį užtikrina tiek IDD, tiek DĮ. Draudimas mokėti komisinį atlygį prieštarautų IDD 2 str. 1 d. 3 p., pagal kurį draudimo produktų platintojai už savo vykdomą draudimo produktų platinimo veiklą gauna atlygį.

6. Konkrečiai vertinant procesus, turėtų būti vertinamos konkrečios situacijos aplinkybės, išbandomi alternatyvūs veiksmai, neribojantys konkurencijos rinkoje, svarstomos proporcingesnės priemonės, leidžiančios nuosekliai užtikrinti tinkamą ir efektyvų rinkos veikimą. Pabrėžtina, kad, inicijuojant bet kokius teisės aktų pakeitimus, svarbu įvertinti ir tikėtinas neigiamas siūlomų ribojimų pasekmes.

Kitas Lietuvos banko pasiūlymas, susijęs su siekiu mažinti netinkamo pardavimo dėl interesų konflikto riziką, – **gyventojų pajamų mokesčio lengvatų peržiūros kontekste skatinti investicinės sąskaitos įteisinimą**, įvertintas palankiau, pavyzdžiui, viena iš draudimo rinkos dalyvių vienijančių asociacijų nurodė, kad ši priemonė vertintina kaip pažangi, tačiau atkreipė dėmesį į tai, kad investicinė sąskaita nesukuria didesnių pasirinkimo taupyti ar investuoti galimybių,

pritaikytas investicinės sąskaitos modelis nespėndžia ilgalaikio gyventojų kaupimo klausimo, be to, įteisinant investicinę sąskaitą, būtina atsižvelgti į gyventojų – paprastų vartotojų – teisėtus lūkesčius ir pasekmes jiems, praradus valstybės suteiktas paskatas.

Lietuvos banko komentaras

Dėl Lietuvos banko pasiūlymo dėl komisinio atlygio mokėjimo draudimo galimos neatitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintiems ūkinės veiklos laisvės, valstybės ginamų vartotojų interesų apsaugos, teisėtų lūkesčių apsaugos principams

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 str., be kita ko, nustatyta, kad valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei. Tame pačiame straipsnyje nustatyta, kad valstybė gina vartotojų interesus.

Lietuvos banko pasiūlymu siekiama subalansuoti sudėtingo, ilgalaikio ir santykinai brangaus finansinio produkto pardavėjo (verslininko) ir to produkto pirkėjo (vartotojo) interesus, pardavimo procese pašalinant prielaidas dideliame interesų konflikte kilti, t. y. ribojant tokią komisinio atlygio mokėjimo praktiką, kai atlygis, mokamas draudimo produktų platintojui, tiesiogiai priklauso nuo šiam platintojui tarpininkaujant sudarytų, pakeistų ir (ar) pratęstų draudimo sutarčių skaičiaus. Toks ribojimas, Lietuvos banko vertinimu, sudarytų geresnes IGD produkto pardavimo sąlygas vartotojų atžvilgiu ir kartu leistų toliau vykdyti IGD produktų platinimo veiklą (pvz., tokia praktika, kai draudimo produktų platintojui mokamas fiksuoto dydžio (pvz., 1 000 Eur per mėn.) komisinis atlygis už atstovavimą, neatsižvelgiant į tai, kiek sutarčių sudarė šis platintojas, būtų galima).

Dėl galimo konkurencijos laisvės pažeidimo, sukuriant nevienodas sąlygas rinkoje

Lietuvos banko pasiūlymu siekiama riboti tik tam tikrą IGD produktų platinimo praktiką, kuri kelia didelį interesų konfliktą, lemiantį netinkamo pardavimo atvejus, neribojant kitų platinimo formų ir (arba) kanalų, prieinamų visiems draudimo rinkos dalyviams.

Dėl galimos mažesnės konkurencijos paslaugų kokybės srityje ir IGD produktų prieinamumo

Lietuvos banko nuomone, IGD produktai nėra pirmo būtinumo, o sprendimas dėl jo – produkto, sukeliančio ilgalaikius įsipareigojimus vartotojams; produkto, neretai susiejančio kelias paslaugas (draudimo apsaugos ir investavimo) į vieną; produkto, susijusio su investavimo rizika (kai galimas reikšmingas investicijų praradimas), – įsigijimo turėtų būti priimamas tik gerai pasvėrus IGD produkto naudą ir riziką. Lietuvos banko nuomone, pasiūlymo įgyvendinimas nesudarytų reikšmingų ilgalaikių trikdžių ar reikšmingai nesumažintų pasirinkimo visuomenei galimybių, o kiti, nei ketinama apriboti platinimo praktika, IGD produktų platinimo būdai užtikrintų pakankamą IGD produktų prieinamumą vartotojams, priėmusiems pasvertą sprendimą dėl IGD produkto įsigijimo.

Dėl neaiškios pasiūlymo naudos vartotojams

Lietuvos banko nuomone, tokios IGD produktų pardavimo praktikos, kai draudimo platintojo gaunamas atlygis tiesiogiai priklauso nuo jam tarpininkaujant sudarytų sutarčių skaičiaus, ribojimas sumažintų akivaizdų ir tiesioginį platintojo suinteresuotumą ir kylantį interesų konfliktą bei netinkamo pardavimo atvejus, užtikrintų geresnę draudėjų patirtį, o tai vertintina kaip akivaizdi nauda vartotojui. Taip pat primintina ir Nyderlandų – šalies, įtvirtinusios komisinio atlygio ir kitų skatinimo priemonių mokėjimo draudimą, – teigiama patirtis, nes nustatytas draudimas atliko svarbų vaidmenį saugant vartotojų interesus, išvengiant netinkamo pardavimo atvejų ir skatinant ekonomiškai efektyvius produktus ilgalaikiam kapitalui kaupti (daugiau apie tai skaitykite viešos konsultacijos dokumento 2 intarpe²).

² Žr. https://www.lb.lt/uploads/consultations/docs/39962_7ec6e0f0108847c4083ee6b81fb04680.pdf

Dėl Lietuvos banko pasiūlymo neatitikties IDD 29 str. 3 d. nustatyto apribojimo formuluotei ir galimo prieštaravimo IDD 2 str. 1 d. 3 p.:

Remiantis Europos Komisijos pateiktu išaiškinimu, IDD 29 str. 3 d. apima ir tuos atvejus, kai draudikas moka komisinių atlygį produktą platinančiam draudimo tarpininkui (žr. https://www.eiopa.europa.eu/qa-regulation/questions-and-answers-database/2100_en).

Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos banko pasiūlymu nėra siekiama užkirsti kelią draudimo platintojui gauti atlygį už savo vykdomą veiklą, o tik siūloma riboti tokią komisinio atlygio mokėjimo praktiką, kai atlygis, mokamas draudimo produktų platintojui, tiesiogiai priklauso nuo šiam platintojui tarpininkaujant sudarytų, pakeistų ir (ar) pratęstų draudimo sutarčių skaičiaus, o tai neprieštarautų IDD 2 str. 1 d. 3 p.

Dėl alternatyvių veiksmų, neribojančių konkurencijos rinkoje, tikslingumo

Ketinama apriboti IGD produktų platinimo praktika iš esmės veikia pardavėjo elgseną, jo motyvaciją, todėl kitokios priemonės gali būti nepakankamai veiksmingos siekiant užkirsti kelią netinkamo pardavimo atvejams. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į IGD mastą, šios rūšies produktų sudėtingumą ir vartotojams keliamą riziką, IGD priežiūrai visada skyrė išskirtinį dėmesį ir ėmėsi įvairių veiksmų siekdamas spręsti su IGD susijusias problemas (informacija apie Lietuvos banko veiksmus, kurių buvo imtasi pastaraisiais metais ir apie kuriuos skelbta viešai, pateikiama viešos konsultacijos dokumento 22 pav.³, tačiau, kaip parodė IGD produktų slaptojo pirkimo rezultatai, šios priemonės (reguliacinės, priežiūrinės, šviečiamosios) nebuvo pakankamos siekiant užkirsti kelią galimiems netinkamo IGD produktų pardavimo atvejams.

2. Lietuvos banko pasiūlymai, kaip mažinti netinkamo pardavimo dėl prastos konsultacijos kokybės riziką

Lietuvos bankas, siekdamas mažinti netinkamo pardavimo atvejus ir didinti vartotojų apsaugos lygį, perkeliant atsakomybę draudikams ar draudimo tarpininkams dėl rekomenduojamo IGD ar kito kaupiamąjo gyvybės draudimo produkto atitikties kliento poreikiams, viešai konsultacijai pateikė pasiūlymą **inicijuoti DĮ pakeitimus, nustatant, kad produkto tinkamumo vertinimas ir rekomendacijos teikimas būtų privalomas** parduodant draudimo principu pagrįstus investicinius produktus.

Šiam Lietuvos banko pasiūlymui neprieštaravo didžioji dalis atsiliepusių į viešą konsultaciją asmenų (išskyrus dvi draudimo rinkos dalyvius vienijančias asociacijas), pavyzdžiui, Vartotojų asociacijos nuomone, iš pirmo žvilgsnio tai atrodo gera idėja, tačiau bent iš pačios konsultacijos matyti, kad didžiausia problema yra ne pats teisinis reglamentavimas ar jo trūkumas, bet tai, kad produktą parduodantys subjektai nevykdo teisės aktuose numatytų pareigų. Viena draudimo rinkos dalyvius vienijanti asociacija atkreipė Lietuvos banko dėmesį, kad ir taip šiuo metu didžioji dalis gyvybės draudimo įmonių, atlikusios kliento vertinimą, teikia minėtas rekomendacijas, taip pat į egzistuojantį didelį reguliacinį arbitražą (papildomo savanoriško pensijų fondų platinimui šiuo metu nėra taikomi jokie kliento poreikio ar reikalavimų vertinimo standartai), ir pažymėjo, kad, įgyvendinant Lietuvos banko pasiūlymą, svarbus toks teisinio reguliavimo mechanizmas, kuris mažintų skirtumus tarp minėtų produktų ir skatintų gyvybės draudimo įmones plėtoti į pensijų kaupimą orientuotus produktus, taip pat sudarytų sąlygas kurti inovatyvius ir vartotojui vertę kuriančius produktus, vengiant perteklinių reikalavimų šių produktų platinimo procese.

Tačiau kitos dvi draudimo rinkos dalyvius vienijančios asociacijos neigiamai vertino minėtą pasiūlymą, nurodydamos, kad pasirinktas problemos (nekokybiško klientų poreikių vertinimo) sprendimas yra visiškai netinkamas, stabdantis IGD rinkos plėtrą, ribojantis platinimo veiklą (įpareigojimas visais atvejais teikti rekomendacijas ir prisiimti atsakomybę už IGD produkto parinkimą be jokios abejonės reikšmingai sumažins šio produkto platinimo apimtį, pailgėjus ir pasunkėjus pardavimo procesui, padidės ir platintojų sąnaudos) bei produktų pasirinkimo galimybę rinkoje, todėl darantis reikšmingą žalą vartotojų interesams. Asociacijų vertinimu, netinkamo klientų poreikio vertinimo problemai spręsti yra reikalingos visiškai kitos priemonės, pavyzdžiui, reikėtų visų

³ Žr. https://www.lb.lt/uploads/consultations/docs/39962_7ec6e0f0108847c4083ee6b81fb04680.pdf

pirma analizuoti, ar kuriant IGD produktus tinkamai vykdomi produktų priežiūros ir valdymo reikalavimai, t. y. apibrėžiama tikslinė rinka, ar tinkamai įvertinami jos poreikiai ir pan. Neatlikus šių veiksmų, kurie yra kur kas paprastesni, lengviau įgyvendinami, netrikdantys draudimo produktų platinimo rinkos, neribojantys platinimo veiklos, neįvertinus įgyvendinimo galimybių, daroma nepagrįsta deklaratyvi prielaida, kad, pritaikius privalomą rekomendaciją, pardavimo kokybė pagerės.

Lietuvos banko komentaras

Dėl Lietuvos banko pasiūlymo galimo poveikio IGD rinkos plėtrai, platinimo veiklai (reikšmingai sumažins šio produkto platinimo apimtį, padidės platintojų sąnaudos) ir produktų pasirinkimui

Lietuvos banko pasiūlymas orientuotas į kokybiškesnį sudėtingo, ilgalaikio ir santykinai brangaus IGD produkto pardavimą, padidinant pardavėjo vaidmenį ir atsakomybę tokio produkto pardavimo metu.

Lietuvos banko atlikto slaptojo pirkimo tyrimas parodė, kad iš esmės visa rekomendacijai reikalinga informacija dažnai yra renkama jau dabar, todėl reikšmingų papildomų sąnaudų platintojas neturėtų patirti.

Lietuvos banko vertinimu, papildomi veiksmai, procesai ar net laikas tokio produkto pardavimo metu, galintys susidaryti įgyvendinus šį Lietuvos banko pasiūlymą, užtikrintų, kad IGD produkto įsigijimas nebus grįstas momentiniu ir nepasvertu sprendimu.

Reaguojant į asociacijų pateiktą nuomonę, kad netinkamo klientų poreikio vertinimo problemai spręsti yra reikalingos visiškai kitos priemonės, pavyzdžiui, reikėtų visų pirma analizuoti, ar, kuriant IGD produktus, tinkamai vykdomi produktų priežiūros ir valdymo reikalavimai, pažymėtina, kad Lietuvos bankas jau yra atlikęs produktų priežiūros ir valdymo praktikos draudimo rinkoje analizę⁴ ir pateikęs rekomendacijas dėl praktikos tobulinimo.

3. Kiti Lietuvos banko pasiūlymai

Lietuvos bankas, siekdamas gerinti ikisutartinės informacijos apie IGD sutartį atskleidimą, viešai konsultacijai pateikė pasiūlymą **keisti** Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 03-91 patvirtintas **Informacijos, kurią draudimo produktų platintojai turi teikti draudėjams, atskleidimo taisykles** (toliau – Taisyklės), **numatant draudiko pareigą atskleisti informaciją apie investavimo kryptis, į kurias bus nukreiptos draudėjo lėšos.** Taip pat Lietuvos bankas, siekdamas padėti rinkos dalyviams tinkamai laikytis teisės aktų reikalavimų, skatinti nuoseklų ir vienodą jų įgyvendinimą, užtikrinti vartotojų teisių ir teisėtų interesų apsaugą, **ketina parengti gaires dėl IGD produktų platinimo**, kuriose būtų aptarta vartotojų poreikių nustatymo, produkto tinkamumo bei priimtumo vertinimo ir ikisutartinės informacijos atskleidimo aspektai.

Dėl pirmiau nurodytų Lietuvos banko pasiūlymų prieštaravimų nebuvo. Tik viena iš draudimo rinkos dalyvius vienijančių asociacijų nurodė, jog svarbu, kad siūlomas privalomas investavimo krypties aprašymas neapsunkintų draudėjui ikisutartinės informacijos suvokimo, t. y. nedubliuotų pagrindinės informacijos dokumento turinio, nesukurtų perteklinės informacijos pateikimo, o investavimo krypties aprašymas savo turiniu ir forma nebūtų labai sudėtingas ir būtų labiau pritaikytas mažiau profesionaliems investuotojams.

4. Suinteresuotųjų asmenų pateikti pasiūlymai dėl priemonių, kurios leistų pasiekti geresnį IGD rinkos veikimą

Lietuvos banko viešos konsultacijos dokumente taip pat buvo klausiama, ar suinteresuotieji asmenys turėtų pasiūlymų dėl konkrečių priemonių, kurios leistų spręsti dokumente aptartas problemas ir (arba) pasiekti geresnį IGD rinkos veikimą?

⁴ Žr. https://www.lb.lt/uploads/publications/docs/36635_f2d52e4695ab17a057310971fb300e06.pdf

Esminiai suinteresuotųjų asmenų pasiūlymai dėl priemonių, kurios leistų pasiekti geresnį IGD rinkos veikimą, yra apibendrinti 1 lentelėje, kartu pateikta ir Lietuvos banko nuomonė dėl atitinkamų pasiūlymų.

1 lentelė. Suinteresuotųjų asmenų pateikti pasiūlymai ir Lietuvos banko nuomonė dėl pasiūlymų

Pasiūlymas	Lietuvos banko nuomonė dėl pasiūlymo
Investicinių gyvybės draudimą apibrėžti kaip investicinę paslaugą su visomis iš to kylančiomis Finansinių priemonių rinkos direktyvoje ⁵ (FPRD) ir (arba) Finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatytais prievolėmis. Investicines paslaugas Lietuvoje gali teikti tik licencijuoti juridiniai asmenys, įgyvendinantys FPRD, pinigų plovimo prevencijos ir kitus reikalavimus.	FRRD ir IDD režimai nors ir panašiais principais, tačiau reguliuoja aiškiai atskirtas sritis (investicinių ir draudimo paslaugų bei produktų; IGD yra draudimo produktas), todėl negalėtų vienas kitam prieštarauti. Kaip papildoma priemonė prie Lietuvos banko pasiūlytųjų, svarstyti klausimas dėl IGD produktų platintojų kvalifikacijos reikalavimų didinimo.
Įteisinti kelių pakopų pardavimo procesą, kai draudimo profesionalas padeda apsispręsti dėl draudimo apsaugos rūšių ir sumų, o investavimo profesionalas parenka tinkamą investavimo kryptį derinį. Tuo tikslu reikėtų numatyti, kad investavimo rekomendacijas galinčios teikti licencijuotos institucijos ir asmenys galėtų konsultuoti dėl investavimo kryptį pagal draudimo sutartis.	Pernelyg sudėtingas procesas, tiksliau – tai būtų du skirtingi procesai, o tai dar labiau komplikotų ir taip sudėtingą produkto struktūrą ir jo pardavimo procesą. Kiek tai susiję su IGD produktų pardavėjo kvalifikacija, klausimas gali būti svarstomas kaip papildoma priemonė prie Lietuvos banko pasiūlytųjų.
Komisinį atlygį už sudarytas sutartis išdėstyti per visą sutarties laikotarpį (arba 5 ar 10 m.), taip konsultantus motyvuojant pasiūlyti kuo tinkamesnį produktą, kurio klientas nenorės atsisakyti.	Abejotina, ar komisinio atlygio išdėstymas per ilgesnį laikotarpį iš esmės panaikintų interesų konfliktą, ko yra siekiama Lietuvos banko pasiūlymu.
Komisiniam atlygiui už kaupiamąją IGD sutarties dalį nustatyti tam tikrą dydį procentais nuo metinės draudimo įmokos, kurios nebūtų galima viršyti.	Abejotina, ar dalinis komisinio atlygio apribojimas iš esmės panaikintų interesų konfliktą, ko yra siekiama Lietuvos banko pasiūlymu. Taip pat šiuo atveju galima teisėkūrinė rizika dėl efektyvaus ribojimo dydžio nustatymo.

5. Lietuvos gyvybės draudimo įmonių asociacijos (LGDIA) papildomai pateikti pasiūlymai

LGDIA, jau pasibaigus viešai konsultacijai, reaguodama į Lietuvos banko pastebėjimus ir peržiūrėjusi IGD rinkos veikimo procesus, 2023 m. liepos mėn. pateikė pasiūlymus, kuriais būtų patobulintas IGD produktų platinimo procesas ir užtikrinta vartotojų teisėtų interesų apsauga. LGDIA pasiūlė nustatyti privalomai teikti rekomendaciją klientui, pritarti IGD produkto išsamesniam atskleidimui ar modifikavimui, apibrėžti pasiūlymo klientui kartu su ikisutartine informacija pateikimo sąlygas ir terminą.

Apibendrinti LGDIA pasiūlymai ir Lietuvos banko nuomonė dėl šių pasiūlymų yra pateikti 2 lentelėje.

⁵ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES.

2 lentelė. LGDĪA pateikti pasiūlymai ir Lietuvos banko nuomonė dėl pasiūlymų

LGDĪA pasiūlymas	Lietuvos banko nuomonė dėl pasiūlymo
<p>LGDĪA pritaria Lietuvos banko visuomenei pristatytam pasiūlymui inicijuoti atitinkamus Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo pakeitimus, kuriais būtų nustatyta, kad rekomendacija yra privaloma platinant IGD produktus. Draudikai privalomai teiktų rekomendaciją klientams IGD produktų pardavimo procese.</p> <p>Klientai turėtų turėti teisę atsisakyti rekomendacijos.</p> <p>Klientui atsisakius poreikių ir reikalavimų vertinimo ar pateikus nepakankamą informaciją, reikalingą jo poreikiams įvertinti, pačiam tektų rizika, kad jo pasirinktas draudimo produktas jam gali būti netinkamas.</p>	<p>Tai Lietuvos banko pasiūlymas, kuriam LGDĪA iš pat pradžių neprieštaravo.</p>
<p>Siekiant, kad IGD produktas sudaromose naujose sutartyse taptų suprantamesnis, skaidresnis klientui, kaip vartotojui, siūlomi du būdai – produkto išsamesnis atskleidimas arba produkto modifikavimas, jį išgryninant per kaupimo dalies ir rizikų atskyrimą.</p> <p>1 būdas. Klientui, prieš sudarant draudimo sutartį, teikiamame pasiūlyme išsamiau ir aiškiau atskirti informaciją apie kaupimą ir riziką (atskaitymus rizikoms padengti, įvardijant kiekvieną draudimo riziką atskirai; kitus atskaitymus, jeigu yra taikomi; prognozuojamą sukaupto kapitalo vertę).</p> <p>2 būdas. Du atskiri produktai:</p> <p>1) kaupimo gyvybės draudimo produktas, kuriame galėtų būti gyvybės draudimo rizikos dalis</p> <p>ir</p> <p>2) papildomi draudimai kaip atskiras produktas (-ai) (rizikinis gyvybės draudimo produktas (-ai)).</p> <p>Be to, abiem būdais būtų mažinama interesų konflikto rizika, nes draudimo tarpininkai siūlytų klientams labai išgrynintus ir paprasčiau palyginamus bei suprantamus produktus.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad dėl nurodytų būdų rinkos dalyviams būtų paliekama laisvė pasirinkti, kaip tai įgyvendinti, nes ne visi rinkos dalyviai palaiko antrąjį būdą.</p>	<p>LGDĪA pasiūlymais siūloma įtvirtinti <i>de facto</i> situaciją rinkoje:</p> <p>Dėl 1 būdo: jau šiuo metu Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 03-91 patvirtintose Informacijos, kurią draudimo produktų platintojai turi teikti draudėjams, atskleidimo taisyklėse yra įtvirtinta pareiga atskleisti visus atskaitymus, įskaitant ir rizikoms padengti, ir sukauptino kapitalo dydį.</p> <p>Dėl 2 būdo: ir šiuo metu rinkoje veikia keli draudikai, siūlantys atskirus draudimo produktus (tik kaupimui skirtą IGD ir rizikinį gyvybės draudimą (-us)).</p>

Siūlome teisės aktuose aiškiau ir išsamiau nustatyti, kad pasiūlymas klientui kartu su ikisutartine informacija apie jam siūlomą paslaugą turi būti pateikiamas po to, kai iš kliento buvo gauta visa reikalinga informacija kliento poreikiams bei reikalavimams įvertinti ir juos atitinkančiam pasiūlymui pateikti, tačiau prieš pradėdant sudaryti sutartį. Taip būtų patobulintas pardavimų procesas.

Jau šiuo metu teisės aktuose yra nustatyta, kad ikisutartinė informacija turi būti pateikta **likus pakankamai laiko** iki gyvybės draudimo sutarties, susijusios su kapitalo kaupimu, sudarymo (o ne sutarties pasirašymo metu (esama rinkos praktika). Rengiamose gairėse dėl IGD produktų platinimo planuojama aiškiau aptarti, kaip tinkamai turėtų būtų įgyvendinta pirmiau minėta teisės norma.

6. Europos Komisijos iniciatyva neprofesionaliųjų investuotojų interesų apsaugai stiprinti

Europos Komisija (EK), atsižvelgdama į tai, kad pasitikėjimas Europos Sąjungos (ES) kapitalo rinkomis yra gana žemas – jose dalyvaujama mažiau nei kitų jurisdikcijų, pavyzdžiui, Jungtinių Amerikos Valstijų, rinkose, nors europiečių santaupų lygis yra labai aukštas, nustatytas problemas, kurios mažina neprofesionaliųjų investuotojų galimybes visapusiškai pasinaudoti kapitalo rinkų teikiamais privalumais (pvz., neprofesionaliesiems investuotojams sunku gauti esminę, palyginamą ir lengvai suprantamą informaciją apie investicinį produktą, kuri padėtų jiems priimti pagrįstus investicinius sprendimus; didėja rizika, susijusi su klaidinančia rinkodaros praktika, teikiama skaitmeniniais kanalais; egzistuoja šališkumo rizika kuriant ir platinant investicinius produktus; kai kurių investicinių produktų sąnaudos nėra pagrįstos, todėl kyla abejonių dėl šių produktų vertės), 2023 m. gegužės 24 d. pateikė teisinį pasiūlymą⁶ dėl mažmeninio investavimo strategijos (angl. *Retail Investment Strategy, RIS*). EK pasiūlymo tikslas – suteikti galių neprofesionaliesiems investuotojams (vadinamiesiems mažmeniniams investuotojams), kad jie galėtų priimti savo poreikius ir prioritetus atitinkančius investavimo sprendimus. Be to, siekiama užtikrinti, kad su šiais investuotojais būtų elgiamasi sąžiningai ir jie būtų tinkamai apsaugoti. Taip bus sustiprintas neprofesionaliųjų investuotojų pasitikėjimas ir jie galės saugiai investuoti į savo ateitį ir visapusiškai pasinaudoti ES kapitalo rinkų sąjungos teikiamomis galimybėmis.

RIS siūlomomis priemonėmis siekiama:

- 1) standartizuoti neprofesionaliesiems investuotojams teikiamos informacijos apie investicinius produktus ir paslaugas teikimo būdą ir pritaikyti informacijos pateikimo taisykles prie skaitmeninių ir tvarių sprendimų;
- 2) didinti išlaidų skaidrumą bei palyginamumą ir užtikrinti, kad investiciniai produktai neprofesionaliesiems investuotojams teiktų realią ekonominę naudą;
- 3) užtikrinti, kad visi neprofesionalieji investuotojai bent kartą per metus gautų aiškią informaciją apie savo investicijų portfelį ir jo rezultatus;
- 4) spręsti galimus interesų konfliktus, susijusius su investicinių produktų platinimu, uždraudžiant atlygį už pardavimus, kai investuotojui neteikiamos konsultacijos, ir užtikrinant, kad finansinės konsultacijos būtų suderintos su neprofesionaliųjų investuotojų interesais. Taip pat nustatyti griežtesnes apsaugos priemones ir taikyti skaidrumo principą;
- 5) apsaugoti neprofesionaliuosius investuotojus nuo klaidinančios rinkodaros pranešimų, užtikrinant, kad finansų tarpininkai būtų visiškai atsakingi už rinkodaros pranešimų naudojimą (ir jų netinkamą naudojimą), įskaitant pranešimus socialiniuose tinkluose, per žinomus asmenis ar kitas trečiąsias šalis, kuriems jie atlygina arba juos skatina tokius pranešimus teikti;
- 6) palaikyti aukštus finansų konsultantų profesinės kvalifikacijos standartus;
- 7) įgalinti vartotojus priimti geresnius finansinius sprendimus, skatinant valstybes nares įgyvendinti nacionalines priemones, kuriomis būtų remiamas piliečių finansinis raštingumas, neatsižvelgiant į jų amžių, socialinę padėtį ir išsilavinimą;

⁶ Žr. https://ec.europa.eu/finance/docs/law/230524-proposal-omnibus-directive_en.pdf

8) sumažinti administracinę naštą ir pagerinti produktų bei paslaugų prieinamumą patirties turintiems neprofesionaliesiems investuotojams, užtikrinant, kad tinkamumo kriterijai tapti profesionaliaisiais investuotojais būtų proporcingesni;

9) stiprinti bendradarbiavimą priežiūros srityje, kad nacionalinėms kompetentingoms institucijoms ir Europos priežiūros institucijoms būtų lengviau užtikrinti nuoseklų bei tinkamą taisyklių taikymą visoje ES ir kovoti su sukčiavimu bei netinkama praktika.

RIS siūlomos priemonės pagrįstos EK per pastaruosius trejus metus rinktais duomenimis: atliktu išsamiu tyrimu, nagrinėjančiu pagrindines su neprofesionaliaisiais investuotojais susijusias problemas (atskleidimo, konsultacijų teikimo, skatinimo priemonių, produkto tinkamumo vertinimo srityse), vykdytomis išsamiomis viešomis konsultacijomis, Europos priežiūros institucijų patarimais ir kt.

Vertinant Lietuvos banko pasiūlymus IGD rinkos veikimui gerinti pirmiau nurodytų europinių iniciatyvų kontekste, svarbu paminėti, jog, EK atlikus RIS poveikio vertinimą, yra daroma išvada, kad **visiškas skatinimo priemonių draudimas** visoje ES **būtų veiksmingiausia priemonė galimiems interesų konfliktams pašalinti, nes būtų eliminuotas svarbus veiksnys, lemiantis žalą vartotojams** (žr. RIS p. 8). Vis dėlto, EK nuomone, neatidėliotinas ir visiškas skatinimo priemonių uždraudimas galėtų turėti didelį ir staigų poveikį esamoms platinimo sistemoms, o pasekmes būtų sunku numatyti. Dėl šios priežasties EK nusprendė kol kas nesiūlyti visiško skatinimo priemonių draudimo kaip RIS dalies, tačiau vietoj to pasiūlė:

- įtvirtinti tikslinį skatinimo priemonių draudimą sandoriams, kai nėra teikiamos rekomendacijos;
- nustatyti, jog skatinimo priemonių gavimas ar mokėjimas galimas tik su sąlyga, kad tai netrukdo vykdyti pareigos veikti sąžiningai ir profesionaliai, atsižvelgiant į klientų interesus;
- EK deleguotajame akte nustatyti kriterijus, skirtus įvertinti, ar draudimo tarpininkai ir draudimo įmonės, gaunantys ar mokantys skatinimo priemones, laikosi pareigos veikti sąžiningai ir profesionaliai, atsižvelgiant į geriausius kliento interesus.

Taip pat numatyta pirmiau nurodytų reikalavimų peržiūros sąlyga (po trejų metų nuo RIS įsigaliojimo dienos), kuri leis EK prireikus visiškai uždrausti skatinimo priemones.

Lietuvos banko nuomone, nors EK šiame etape priėmė sprendimą visiškai neuždrausti skatinimo priemonių visoje ES, visgi ji aiškiai konstatavo, kad skatinimo priemonių mokėjimas lemia didelį interesų konfliktą ir žalą vartotojų interesams, o tai patvirtino ir Lietuvos banko atlikto IGD produktų slaptojo pirkimo rezultatai. Lietuvos banko nuomone, siekiant spręsti jau šiuo metu IGD rinkoje esančias problemas, mažinti netinkamo IGD produktų pardavimo riziką ir užkirsti kelią galimai žalai vartotojų interesams, tikslinga tęsti darbus, susijusius su Lietuvos banko pasiūlymu inicijuoti DĮ pakeitimus, siekiant riboti tokią komisinio atlygio mokėjimo praktiką, kai atlygis, mokamas draudimo produktų platintojui, tiesiogiai priklauso nuo šiam platintojui tarpininkaujant sudarytų, pakeistų ir (ar) pratęstų draudimo sutarčių skaičiaus, įgyvendinimu.

Primintina, kad IDD nustatyta valstybėms narėms teisė įtvirtinti griežtesnius reikalavimus, susijusius skatinimo priemonių mokėjimo ribojimu ar draudimu. Pažymėtina, kad EK nesvarsto galimybės atsisakyti dabar IDD įtvirtintos galimybės valstybėms narėms riboti skatinimo priemones (šiuo metu ES 10 valstybių⁷ (Airija, Čekija, Ispanija, Italija, Nyderlandai, Rumunija, Slovakija, Suomija, Švedija, Vengrija) jau yra nustačiusios tam tikrus ribojimus arba visišką draudimą draudikams mokėti komisinį atlygį ar teikti nepiniginę naudą už draudimo principu pagrįstą investicinių produktų platinimą, kaip tai nustatyta IDD 29 straipsnio 3 dalyje).

Taip pat paminėtini EK siūlomi pokyčiai, susiję su rekomendacijos teikimu, pavyzdžiui, draudikų ar draudimo tarpininkų (toliau – platintojai) teikiama rekomendacija turės būti pagrįsta tinkamos draudimo principu pagrįstų investicinių produktų ir (arba) investavimo kryptių imties įvertinimu. Nustatę klientui tinkamus produktus ir (arba) investavimo kryptis, platintojai turės rekomenduoti klientui ekonomiškiausią (angl. *most cost-efficient*) produktą ir (arba) investavimo kryptį iš tų, kurie buvo nustatyti, kaip tinkami klientui ir turintys panašių savybių. Be to, platintojai turės rekomenduoti draudimo principu pagrįstą investicinį produktą ir (arba) investavimo kryptį be papildomų savybių

⁷ EIOPA patarimo EK dėl mažmeninių investuotojų apsaugos 3 priedas, žr. https://www.eiopa.europa.eu/document-library/advice/technical-advice-retail-investor-protection_en.

(turima omenyje, pvz., investavimo kryptis, kurios investavimo strategija apima didesnes sąnaudas ar kapitalo garantiją ir kt.). Jei platintojai pasirenka rekomenduoti produktą, kuris turi papildomų savybių, dėl kurių klientas patirs papildomų išlaidų, jie turėtų aiškiai nurodyti tokios rekomendacijos priežastį ir atskleisti minėtas išlaidas. Draudimo principu pagrįstų investicinių produktų atveju platintojai taip pat turėtų užtikrinti, kad į produktą įtraukta draudimo apsauga atitiktų kliento draudimo reikalavimus ir poreikius. EK, siūlydama įtvirtinti papildomus rekomendacijos teikimo reikalavimus, siekia, kad platintojai veiktų atsižvelgdami į geriausius kliento interesus, o tai, Lietuvos banko nuomone, tik dar labiau pagrindžia privalomas rekomendacijos įtvirtinimo poreikį, todėl, siekiant geresnės kliento patirties, tikslinga tęsti darbus, susijusius su Lietuvos banko pasiūlymo inicijuoti DĮ pakeitimus, nustatant, kad produkto tinkamumo vertinimas ir rekomendacijos teikimas būtų privalomas, įgyvendinimu.

O RIS pasiūlyme numatytos priemonės, susijusios su ikisutartinės informacijos atskleidimu, pavyzdžiui, siūlymas įtvirtinti draudiko pareigą pateikti klientui personalizuotą informaciją apie draudimo principu pagrįstą investicinį produktą, įskaitant informaciją apie investavimo kryptis, ir produktui taikomas išlaidas bei mokesčius pagal standartizuotą formą, kelia abejonių, ar verta keisti Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 03-91 patvirtintas Informacijos, kurią draudimo produktų platintojai turi teikti draudėjams, atskleidimo taisykles, numatant draudiko pareigą atskleisti informaciją apie investavimo kryptis, siekiant išvengti pernelyg didelės administracinės naštos draudikams (tiek Lietuvos banko, tiek ir EK siūlomiems pakeitimams įgyvendinti reikėtų draudikų informacinių technologijų sistemų pakeitimų, tad artėjančio naujo europinio reguliavimo kontekste siūlymo įtvirtinti nacionalinius ikisutartinės informacijos reikalavimus, kurie privalės būti ateityje keičiami, tikslingumas kelia abejonių).

TOLESNI LIETUVOS BANKO VEIKSMAI

Lietuvos bankas, įvertinęs šiame dokumente minėtą suinteresuotųjų asmenų nuomonę ir pasiūlymus (žr. šio dokumento 1–4 skirsnius), papildomai pateiktus LGDĮA pasiūlymus (žr. šio dokumento 5 skirsnį), taip pat EK planuojamas priemones neprofesionaliųjų investuotojų interesų apsaugai stiprinti, pateiktas RIS (žr. šio dokumento 6 skirsnį), visgi mano, kad Lietuvos banko pasiūlytos priemonės IGD rinkos veikimui gerinti, yra tinkamiausios siekiamų tikslų – sumažinti interesų konfliktą, susidarantį parduodant IGD produktus ir netinkamo pardavimo atvejus, užtikrinti geresnę klientų patirtį – įgyvendinimui užtikrinti.

Savo poziciją Lietuvos bankas grindžia ir tuo, kad Lietuvos banko veiksmai, kurių buvo imtasi IGD priežiūros srityje (gyvybės draudikų patikrinimai, teminės analizės⁸ ir kt.), ar inicijuotos teisinio reguliavimo priemonės (Lietuvos banko valdybos nutarimu nustatyti IGD turto investavimo reikalavimai⁹; inicijuoti DĮ pakeitimai, reguliuojantys IGD produktų kainodarą ir investavimo krypčių valdymą; priimta Lietuvos banko pozicija¹⁰ dėl draudikų susigražinamų valdymo mokesčių iš valdymo įmonių ir kt.), siekiant spręsti su IGD susijusias problemas, nebuvo pakankami, kad užkirstų kelią galimiems netinkamo IGD produktų pardavimo atvejams, nustatytiems slaptojo pirkimo metu. Paminėtina IGD atskaitymų viešinimo iniciatyva, kuri, Lietuvos banko nuomone, siektinų tikslų nepasiekė:

- Nuo 2021 m. Lietuvos bankas interneto svetainėje pradėjo skelbti IGD produktams taikomus atskaitymus¹¹.
- Tokia iniciatyva buvo siekiama: 1) sudaryti sąlygas vartotojams palyginti skirtingų gyvybės draudikų produktų atskaitymus; 2) skatinti draudikus kurti didesnę pridėtinę vertę vartotojui, t. y. mažinti IGD produktams taikomus atskaitymus.
- Tačiau **nė vienas draudikas nesumažino** atskaitymų.

⁸ IGD investavimo krypčių valdymo praktikos analizė, žr.

https://www.lb.lt/uploads/publications/docs/26450_0bce11ba4871a6dc94cea0c54315a7b5.pdf; Produktų priežiūros ir valdymo praktikos draudimo rinkoje analizė, žr.

https://www.lb.lt/uploads/publications/docs/36635_f2d52e4695ab17a057310971fb300e06.pdf ir kt.

⁹ Žr. <https://www.infolex.lt/ta/346124>.

¹⁰ Žr. <https://www.lb.lt/lt/naujienos/lietuvos-bankas-paskelbe-savo-pozicija-del-valdymo-mokesciu-kuriuos-draudikai-susigrazina-is-valdymo-imoniu>.

¹¹ Žr. <https://www.lb.lt/lt/draudikai-veiklos-rodikliai#ex-1-7>.

Draudikai, kurių siūlomi IGD produktai priskirtini prie brangesnių ir kurie daugiausia parduoda per draudimo agentus, 2021–2023 m. sudarė daugiausia naujų IGD sutarčių. Tuo remiantis, galima daryti prielaidą, kad vartotojai, prieš įsigydami draudiko siūlomą IGD produktą, nesidomi kitų draudikų siūlomais produktais ir neretai įsigyja ne patį pigiausią produktą rinkoje, pasitikėdami draudimo agentų konsultacijomis. O draudikai nėra linkę keisti savo IGD produktų kainodaros ir mažinti IGD produktams taikomus atskaitymus, nes, tarpininkaujant draudimo agentams, sėkmingai parduodami net ir brangiausi IGD produktai.

Lietuvos banko nuomone, norint teigiamų pokyčių IGD rinkoje, reikia šalinti esminius veiksnius, lemiančius žalą vartotojams, todėl Lietuvos bankas ketina imtis veiksmų pasiūlymams IGD rinkos veikimui gerinti įgyvendinti (žr. pav.) ir kreipsis į įstatymų leidybos iniciatyvos teises turinčius subjektus siūlydamas inicijuoti atitinkamus DĮ pakeitimus. Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į RIS siūlomas priemones, susijusias su ikisutartinės informacijos atskleidimu, neketina keisti Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 03-91 patvirtintų Informacijos, kurią draudimo produktų platintojai turi teikti draudėjams, atskleidimo taisyklių, tačiau, atsižvelgdamas į suinteresuotųjų asmenų pasiūlymus, parengs Draudimo ir perdraudimo produktų platintojų kvalifikacijos ir jos tobulinimo reikalavimų, kvalifikacijos kontrolės ir vertinimo kriterijų, kvalifikacijos pripažinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 03-93, pakeitimo projektą, taip pat ir Gairių dėl draudimo principu pagrįstų investicinių produktų platinimo projektą.

Tolesni Lietuvos banko veiksmai

Lietuvos bankas siūlys inicijuoti DĮ pakeitimus, kuriais būtų:

1. Nustatytas ribojimas **mokėti atlygį draudimo produktų platintojui, kurio mokėjimas ir (ar) jo dydis tiesiogiai priklauso nuo šiam platintojui tarpininkaujant sudarytų, pakeistų ir (ar) pratęstų draudimo principu pagrįsto investicinio produkto sutarčių skaičiaus** ar jo pritrauktų ir (arba) išlaikytų draudėjų, apdraustųjų ar naudos gavėjų skaičiaus.

2. Nustatytas reikalavimas, kad, prieš sudarydamas draudimo principu pagrįsto investicinio produkto sutartį, draudikas ar draudimo tarpininkas **privalo suteikti draudėjui rekomendaciją dėl produkto tinkamumo.**

PASIŪLYMAI, KURIEMS REIKIA ĮSTATYMINIŲ PAKEITIMŲ

Lietuvos bankas:

~~Keis Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 03-91 patvirtintas Informacijos, kurią draudimo produktų platintojai turi teikti draudėjams, atskleidimo taisykles, numatant draudiko pareigą atskleisti informaciją apie investavimo kryptis, į kurias bus nukreiptos draudėjo lėšos.~~

1. Parengs gaires dėl IGD produktų platinimo, kuriose būtų aptarta vartotojų poreikių nustatymo, produkto tinkamumo ir priimtimumo vertinimo bei ikisutartinės informacijos atskleidimo procesai.

2. Keis Draudimo ir perdraudimo produktų platintojų kvalifikacijos ir jos tobulinimo reikalavimų, kvalifikacijos kontrolės ir vertinimo kriterijų, kvalifikacijos pripažinimo tvarkos aprašą (patvirtintą Lietuvos banko valdybos 2018 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 03-93), siekdamas nustatyti griežtesnius reikalavimus IGD produktų platintojų kvalifikacijai.

PASIŪLYMAI, KURIEMS NEREIKIA ĮSTATYMINIŲ PAKEITIMŲ